

21 april 2021

Johan Sanctorum

Kristien Hemmerechts, de schrijfster die haar volk leerde ontlenen

Waarom foutloos Nederlands er wél toe doet

Ze is als een monster van Loch Ness, maar dan verrijzend uit een regenplas aan de rand van een Vlaamse kasseiweg op een donkere aprildag: **schrijfster Kristien Hemmerechts en haar pleidooi om dt-fouten over het hoofd te zien**. Elke zes maanden doet ze dat: zeggen dat spellingregels er niet toe doen. Vandaag, op een moment dat leerachterstand een prangend probleem is, een bijzondere boodschap. Het lijkt vreemd voor iemand die met taal en taalverfijning bezig is, maar Hemmerechts, docente *Creatief Schrijven*, zit anders in mekaar: ze ziet dat jongeren de regels aan hun laars lappen — ‘*hij word*’ bijvoorbeeld — en concludeert daaruit dat foutloos schrijven buiten de tijdsgeest valt. Ze mocht haar punt nog eens maken in De Afspraak, het Canvas-opinie en duidingsprogramma waar Bart Schols tot vervelens toe dezelfde Vlaamse grootheden de revue laat passeren.

Fuck de grammaticaregels, zegt onze lerares schoonschrift. Nu snap ik alvast waarom Kristien mensen ‘Creatief’ leert schrijven, en niet gewoon schrijven: hoe minder goed je het Nederlands beheerst, hoe creatiever en beter je tekst wordt. Er wordt ons verder een tip van de sluier gelicht over het waarom: ‘Er zijn ook zo veel studenten die onze taal pas op latere leeftijd geleerd hebben, natuurlijk hapert er dan wat aan’, aldus de gaste van Bart Schols. Het is discriminerend, beledigend, jawel *verlamvend* om mensen op spelfouten te wijzen. Anders gezegd: het is niet ‘inclusief’. Tja.

Regelloos tussentaaltje

In feite brengt [Kristien Hemmerechts] de multicultuur en het feit dat allochtonen gebrekkig Nederlands praten (en schrijven) als argument aan om dat Nederlands te herleiden tot een tussentaaltje dat zich om regels niet hoeft te bekommeren. Het zijn niet de anderstaligen die zich het Nederlands moeten eigen maken, neen, het is de taal zelf die zich moet aanpassen aan de ongeletterdheid. Waardoor bijvoorbeeld ook autochtone Vlamingen hun taal niet kennen, niemand nog een foutloze sollicitatiebrief kan schrijven, en waardoor uiteindelijk zelfs de kranten vol spelfouten staan.

Deze omgekeerde wereld werd vastgesteld door onderwijsexpert Wouter Duyck (‘Je verhoogt de sociale mobiliteit niet als je de geletterdheid verlaagt’) die ook mee aan de *Afspraak*-tafel mocht zitten, maar dat achterlijk argument werd genadeloos weggeblazen door *la Hemmerechts* die niet beseft dat niemand haar boeken nog kan lezen binnen tien jaar, tenzij ze zich bedient van een soort sms-taal.

Ongeletterdheid is gewoon de kortste weg naar een totalitaire samenleving waar niemand nog in staat is kritiek te formuleren

Voor de leergang creatief schrijven dus: één adres. Korte zinnen graag van maximum vijf woorden, liefst éénlettergrepige, en zonder grammaticale besognes. Ongeletterdheid is gewoon de kortste weg naar een totalitaire samenleving waar niemand nog in staat is kritiek te formuleren, tenzij in debiele tweets. De superdiverse en all-inclusieve Kristien wringt haar eigen medium, de taal, de nek om en is daar ook nog fier op, vanuit een politiek correcte eigenwaan. De dramatische achteruitgang van het onderwijs in Vlaanderen is ontstaan vanuit het idee dat anderstalige nieuwkomers zich niet moeten bekommeren om zoiets onnozels als een dt-fout. Vervolgens wordt de lat algemeen verlaagd, naar de andere vakken. We kennen de gevolgen. Minister Weyts probeert wanhopig de tanker te keren.

Met het ontmantelen van de taal, het geraffineerd communicatie-instrument dat wij als samenleving delen en waarmee wij het burgerschap beleven, verdwijnt het laatste greintje intellectuele weerbaarheid. Hemmerechts is een schrijfster die, 170 jaar na Hendrik Conscience, haar volk leert ontlezen.

Onbegrijpend lezen

Dat brengt me op een tweede voorval waar ik niet vrolijk van word. Op 14 april verscheen in HP De Tijd een column, drie dagen later overgenomen door De Standaard, van de Nederlandse schrijver Ija Leonard Pfeijffer, getiteld *'Een poging tot een diverse en inclusieve column die helemaal niemand kwetst'*.

De titel alleen al verradt de insteek van het stukje: het betrof een parodie, waarin de auteur de draak steekt met de zelfcensuur die zijn eigen ideologische spitsbroeders steeds meer praktiseren. We worden geconfronteerd met het pudeur van een 'blanke, nee witte, heteroseksuele, cisgender, mannelijke schrijfster' die schrik heeft om zijn/haar kapster een kapster te noemen, en de vrouwelijke tandarts van zijn/haar vriendin niet wil feliciteren voor de goede zorgen omdat dit betuttelend-paternalistisch zou kunnen overkomen.

Dat is eigenlijk een veeg teken: ironie die niet meer als ironie erkend wordt. Wanneer we alles moeten letterlijk nemen, is de taal dood.

Helaas was de invalshoek van het stukje met de hilarische titel niet aan iedereen besteed. Een oude studiegenoot van me was er met twee voeten voluit in getrapt en stuurde vlammeende mails rond over de *politiek correcte slavenmentaliteit* die uit Pfeijffers tekst opdamp. Dat is eigenlijk een veeg teken: ironie die niet meer als ironie erkend wordt. Wanneer we alles moeten letterlijk nemen, is de taal dood. En het gaat dan zelfs niet om iemand met allochtone roots, geen Koranlezer, maar een Antwerpse Vlaming die zich beroept op zijn 'superieur Nietzscheaans intellect'. Help.

Matthias Storme bemerkte de grap wel, en deelde de tekst op Facebook. Hij kreeg welgeteld één like. De ironie-in-de-ironie is overigens dat, indien Pfeijffer een echt, onverbloemd stukje politiek incorrecte opinie had afgeleverd, *DS* het wellicht nooit had gepubliceerd.

Koester satire

Als dit de graadmeter is van de leescultuur in de lage landen, dan staan ons nog bange dagen te wachten. De flagrante tekortkoming inzake begrijpend lezen is een ander aspect van de ontlettering: alleen nog letterlijk kunnen lezen wat er staat. Dat is ook de reden van het schandaal rond de Lukaku-column, nu bijna twee jaar geleden, waar de linkse mainstream nog altijd niet is over uitgepraat.

Alles letterlijk lezen en metaforen noch ironie snappen: het geldt als kenmerk van een autistische stoornis, maar vandaag gaat het breder. Het is namelijk een voorschrift voor goede gelovigen. Moslims zijn ertoe gehouden de Koran letterlijk te interpreteren, en mogen dus niet 'tussen de regels lezen'. Er valt niets te decoderen of te begrijpen, te ontrafelen, er staat wat er staat. Ironie is totaal afwezig in de religie, zeker in de monotheïstische boekgodsdiensten. Het bizarre is, dat het linkse gelijkheidsdenken deze verarming overneemt en als een verrijking verkoopt.

De 'inclusieve' woke-ideologie en het religieuze fanatisme zijn perfect compatibel.

De 'inclusieve' woke-ideologie en het religieuze fanatisme zijn perfect compatibel. Ze leiden dezelfde terreur van de ééndimensionaliteit in. Een verbod op 'foute' humor, ironie, dubbele bodems, andermaal in naam van de inclusiviteit. Reden te meer voor ons om satire te koesteren. Het is een oer-Europese, door de oude Grieken gecreëerde vorm van humor, met middeleeuwse tussenstations als de *Decamerone* en onze eigen Van den vos Reynaerde, die deconstrueert, knipoogt, betekenissen verwisselt, de lezer uitnodigt tot een complexe lectuur die aan de censuur ontsnapt. Daar is inwijding voor nodig, het is een leerproces dat intelligente mentors vereist. Die uiteraard niet Kristien Hemmerechts zullen heten.

(Enkele zinsneden die ik als erg persoonlijk of partijpolitiek gericht beschouwde zijn weggelaten. De stellingen die het artikel poneert blijven onaangeroerd.)

